

Pani
Barbara Nowacka
Minister Edukacji
al. Jana Chrystiana Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

działając na podstawie art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców¹, w nawiązaniu do opublikowania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji przygotowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej projektu ustawy *o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw*², proszę o przyjęcie poniższej opinii.

Należy na wstępie zaznaczyć, że Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców³ przyjmuje z aprobatą wyjście przez projektodawcę naprzeciw zgłaszanym przez pracodawców postulatом związanym z ponoszeniem przez nich kosztów kształcenia młodocianych pracowników, które w świetle obecnie obowiązujących regulacji w niektórych przypadkach nie są pokrywane żadnym dofinansowaniem, i to z przyczyn niezależnych od pracodawców.

Z otrzymanych przez Rzecznika sygnałów ze strony środowiska przedsiębiorców wynika jednak, że zaproponowana w art. 3 pkt 7 projektu ustawy koncepcja uregulowania na nowo w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe⁴ kwestii dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników może budzić istotne wątpliwości interpretacyjne w praktyce oraz nie uwzględniać w pełni słuszych interesów przedsiębiorców zaangażowanych w kształcenie młodocianych pracowników.

¹ T. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1668, dalej: „ustawa o Rzeczniku MŚP”.

² Nr w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów: UD74.

³ Dalej także: „Rzecznik”.

⁴ T. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 737, dalej: „Prawo oświatowe”.

Warto zwrócić w tym miejscu uwagę w szczególności na wątpliwości wyrażone w stanowisku Związku Rzemiosła Polskiego z 28 sierpnia 2024 r.⁵, którego kopię przekazuję w załączeniu do niniejszego pisma. W treści powołanego stanowiska wskazano m.in. na niejasności zachodzące na tle zaproponowanego w projekcie ustawy podziału dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników na dwie części, tj. obejmującą 50% kwoty dofinansowania część należną za naukę zawodu i przystąpienie do egzaminu (projektowany art. 122 ust. 3 pkt 1 Prawa oświatowego) oraz obejmującą pozostałe 50% część należną za zdanie egzaminu (projektowany art. 122 ust. 3 pkt 2 Prawa oświatowego).

Ponadto zaproponowana w projekcie ustawy koncepcja jest częściowo sprzeczna z koncepcją zaproponowaną przez Ministra Rozwoju i Technologii w procedowanym równoległe projekcie ustawy *o zmianie niektórych ustaw w celu deregulacji prawa gospodarczego i administracyjnego oraz doskonalenia zasad opracowywania prawa gospodarczego*⁶, zarówno co do przewidzianej w tym projekcie zasady wypłaty 100% kwoty dofinansowania za zapewnienie nauki zawodu i przystąpienia do egzaminu przez młodocianego pracownika, jak i odmiennego mechanizmu waloryzacji tego świadczenia. Koncepcja ta została przyjęta pozytywnie zarówno przez środowisko pracodawców, jak również Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców.

Mając powyższe na uwadze Rzecznik podtrzymuje poparcie dla propozycji przedstawionej przez Ministra Rozwoju i Technologii, która to propozycja została wypracowana w wyniku współpracy z partnerami społecznymi oraz uwzględnia w znacznym stopniu zgłaszane przez nich uwagi i postulaty. Należy przy tym podkreślić, że korzystniejsze zasady dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników powinny przyczynić się do bardziej dynamicznego rozwoju tej formy kształcenia, co w dłuższej perspektywie powinno wpłynąć pozytywnie na rynek pracy w Polsce.

Niezależnie od powyższego, działając na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy o Rzeczniku MŚP, zgodnie z którym Rzecznik może zwracać się do właściwych organów, organizacji lub

⁵ Znak: NO-68/2024.

⁶ Nr w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów: UA8.

instytucji publicznych z ocenami i wnioskami o podjęcie działań zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw przedsiębiorców oraz usprawnienia trybu załatwiania spraw w tym zakresie, zwracam się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie Rzecznika w katalogu podmiotów zawiadamianych o procedowanych w Ministerstwie Edukacji Narodowej projektach aktów normatywnych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorców.

Omawiany projekt ustawy nie został przekazany Rzecznikowi w celu zaopiniowania, mimo że przewidziane w nim rozwiązania mogą mieć istotny wpływ na sytuację mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Zwracam w związku z powyższym uwagę, iż zgodnie z art. 8 pkt 1 ustawy o Rzeczniku MŚP, do zadań Rzecznika należy m.in. opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących interesów przedsiębiorców oraz zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

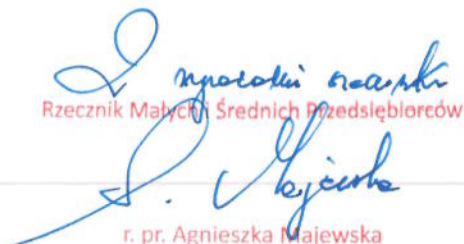
Zapewnienie udziału Rzecznika w procesie konsultacji i opiniowania tego typu projektów powinno przyczynić się do ułatwienia współpracy w zakresie opracowywania rozwiązań uwzględniających słusze interesy wszystkich zainteresowanych podmiotów, a ponadto także sprawniejszej realizacji określonych przez ustawodawcę zadań Rzecznika w zakresie działań na rzecz ochrony praw przedsiębiorców.

Z tych też względów proszę o uwzględnienie Rzecznika w toku organizowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej przyszłych konsultacji projektów aktów normatywnych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorców.

Do wiadomości:

~~- Pani Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Edukacji Narodowej
Al. Jana Chrystiana Szucha 25
00-918 Warszawa~~

~~- Pan Krzysztof Paszyk
Minister Rozwoju i Technologii
Pl. Trzech Krzyży 3/5~~

Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców
r. pr. Agnieszka Majewska

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

00-507 Warszawa

Załącznik:

- Stanowisko Związku Rzemiosła Polskiego z dnia 28.08.2024 r., znak: NO-68/2024.

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO-68/2024

Warszawa, 28.08.2024 r.

Pani Barbara Nowacka

Minister Edukacji

Szanowne Pani Minister

W nawiązaniu do pisma z dnia 26.07.2024 r. znak sprawy: DKOTC-WEK.400.1.2024.UW, Związek Rzemiosła Polskiego przekazuje następujące uwagi do projektu ustawy z dnia 25 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw dotyczące zmiany art.122 w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo Oświatowe:

- Art. 122 ust. 3 pkt 1** oraz powiązany z nim **art. 122 ust. 12 pkt 4** w zakresie potwierdzania świadectwem pracy okresu nauki zawodu. Ze względu na to, iż najczęściej umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego zawierana jest na czas nieokreślony, a młodociany pracownik powinien być dalej zatrudniany po ukończeniu nauki, w przypadku ciągłego zatrudnienia nie będzie możliwości złożenia świadectwa pracy za trzyletni okres nauki, które zgodnie z Kodeksem pracy wystawia się po ustaniu stosunku pracy. Nie bez znaczenia ma tutaj także sytuacja niezdania egzaminu przez młodocianego, gdzie strony mogą, ale nie muszą rozwiązywać stosunek pracy. Pracodawca, który kontynuuje współpracę z młodocianym, nie będzie mógł wówczas załączyć do wniosku świadectwa pracy, co będzie skutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpoznania. W związku z powyższym proponujemy uzupełnić ust. 3 pkt 1 i wprowadzić po słowach: „*potwierdzony świadectwem pracy*” zapis o następującej treści: „*a w przypadku ciągłości zatrudnienia zaświadczeniem potwierdzającym okres zatrudnienia*”. Takie sformułowanie pozwoli na elastyczne dokumentowanie zatrudnienia i umożliwi każdemu pracodawcy ubieganie się o uzyskanie wypłaty dofinansowania kosztów kształcenia. Z kolei w ust. 12 pkt 4 konsekwentnie do zmiany zaproponowanej w ust. 3 pkt 1 proponujemy dodać po słowach: „*kopię świadectwa pracy – w przypadku*” zapis o następującej treści: „*rozwiązania umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, a w przypadku ciągłości zatrudnienia zaświadczenie potwierdzające okres zatrudnienia, o którym mowa w ust. 9 pkt 2*”.
- Art. 122 ust. 9 pkt 1 i 2** w zakresie rozbieżności zapisów w pkt 1 i pkt 2. Nie jest zrozumiałym, dlaczego zapis o „uwzględnieniu ust. 5” w punkcie 2 się znalazł, a w punkcie 1 już nie. Rodzą się

na tym tle pewne wątpliwości interpretacyjne, czy w przypadku dofinansowania w „pełnej wysokości” kwota dofinansowania będzie waloryzowana.

3. **Art. 122 ust. 12** w zakresie doprecyzowania terminu złożenia wniosku o dofinansowanie przez pracodawcę w sytuacji, gdy młodociany przystąpił do egzaminu i go nie zdał. W ust. 12 czytamy, że: *Dofinansowanie jest przyznawane na wniosek pracodawcy złożony w terminie 3 miesięcy od dnia spełnienia warunków, o których mowa odpowiednio w ust. 9 pkt 1 albo 2.* Zapis ten może rodzić wątpliwości interpretacyjne ze względu, iż od wejścia w życie tego przepisu byłyby wystawiane dwa zaświadczenia o przystąpieniu do egzaminu, które będą potwierdzały dwie różne kwestie dotyczące tego samego egzaminu. W przypadku pierwszego dokumentu będzie to potwierdzenie przystąpienia do egzaminu w dniu, w którym faktycznie miało to miejsce, np. 15 kwietnia, tak aby uczeń mógł uzyskać świadectwo ukończenia szkoły zgodnie z art. 44q ustawy o systemie oświaty dotyczącym obowiązku przystąpienia do odpowiednio egzaminu zawodowego lub egzaminu czeladniczego przez ucznia trzeciej klasy szkoły branżowej I stopnia, które warunkuje uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły (tu dokument musi być wystawiony z datą wcześniejszą), a w przypadku drugiego dokumentu będzie to potwierdzenie przystąpienia do egzaminu z datą ogłoszenia wyniku, czyli 31 sierpnia wydane pracodawcy w celu ubiegania się o wypłatę 50% dofinansowania kosztów kształcenia, biorąc pod uwagę cały okres kształcenia. Z uwagi, iż istotne jest, aby dokumenty te nie były mylone przez podmioty wypłacające dofinansowanie kosztów kształcenia, gdyż zamieszczone na nich daty potwierdzają dwa różne terminy, których wzięcie pod uwagę będzie miało bezpośredni wpływ na wysokość wypłaty dofinansowania kosztów kształcenia, uważamy, że konieczna jest zmiana zapisu w ustawie na podstawie, którego zostanie przygotowany dokument. Zatem proponujemy zmianę wadliwego w naszej ocenie zapisu ust. 12 na: „.....3 miesiące od dnia ogłoszenia wyniku”. Skutkować to będzie tym, że izby rzemieślnicze będą mogły po ogłoszeniu wyników wystawiać pracodawcom informacje obejmujące ogłoszenie wyniku, na podstawie których będą oni ubiegali się o wypłatę dofinansowania kosztów kształcenia w wysokości 100% lub 50% w zależności od tego czy uczeń zdał czy nie zdał egzaminu.
4. W celu uniknięcia problemów interpretacyjnych przez organy przyznające pracodawcom dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników dodatkowo należy doprecyzować w ust. 12 warunki przyznania dofinansowania w kwocie pozostałych 50 % w przypadku zdania przez ucznia z wynikiem pozytywnym egzaminu poprawkowego. Jest to konieczne ze względu, iż w sytuacji, gdy młodociany pracownik może przystąpić do egzaminu poprawkowego w okresie dwóch lat od dnia uzyskania negatywnego wyniku i w tym okresie pracodawca może zwrócić się do gminy o wypłatę pozostałych 50% kwoty dofinansowania, istotne byłoby wprowadzenie dodatkowego punktu w ustawie, który określałby gminom, iż

wypłata ta jest możliwa w terminie trzech miesięcy od zdania egzaminu poprawkowego. Bez tego zapisu istnieje ryzyko, iż urzędnicy nie będą chcieli wypłacić tej części dofinansowania, gdyż dwa warunki wskazane w ust. 9 pkt 2 projektowanej ustawy w chwili złożenia wniosku nie były spełnione. Mogą pojawić się również wątpliwości w jakiej kwocie wypłacić pozostałe 50% dofinansowania – w wysokości obowiązującej w roku, w którym młodociany pracownik nie zdał egzaminu, czy może w wysokości, która obowiązuje w roku, w którym przystąpił do egzaminu poprawkowego. Obecnie ustawa nie określa tej kwestii. W związku z powyższym proponujemy wprowadzenie dodatkowego ustępu po ust. 10 o następującej treści: *„Pozostałe 50% dofinansowania kosztów kształcenia przyznaje wójt (burmistrz, prezydent miasta) po zdaniu egzaminu na wniosek pracodawcy złożony w terminie 3 miesięcy od dnia jego zdania.”*

Co więcej, w art. 122 ust. 12 pkt 5 czytamy, że „do wniosku o dofinansowanie należy dołączyć odpowiednio:

5) kopię świadectwa ukończenia branżowej szkoły I stopnia albo kopię zaświadczenia o przystąpieniu do egzaminu czeladniczego lub egzaminu sprawdzającego wydanego przez izbę rzemieślniczą albo zaświadczenie dyrektora branżowej szkoły I stopnia o przystąpieniu do egzaminu, a w przypadku młodocianego niebędącego uczniem branżowej szkoły I stopnia – zaświadczenie o przystąpieniu do egzaminu zawodowego wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną”.

W tym miejscu rodzi się pytanie, co miał na myśli ustawodawca, mówiąc o zaświadczeniu o przystąpieniu do egzaminu, czy chodzi o dotychczasowy formularz zaświadczenia, jaki wystawiają izby rzemieślnicze dla pracowników młodocianych, którzy następnie przekazują go do szkoły, czy raczej zapis wprowadza nowy rodzaj zaświadczenia o przystąpieniu do egzaminu czeladniczego przeznaczonego dla pracodawcy w celu załączenia do wniosku o dofinansowanie. Mylące (lub niejasne), zwłaszcza dla jednostek samorządu terytorialnego, może też być zastosowane w tym punkcie zapisu *„a w przypadku młodocianego niebędącego uczniem branżowej szkoły I stopnia – zaświadczenie o przystąpieniu do egzaminu zawodowego wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną”*. Brakuje tutaj uwzględnienia sytuacji (zresztą jak w całym ust. 12), w której młodociany pracownik realizuje naukę w systemie pozaszkolnym u rzemieślnika i przystępuje do egzaminu czeladniczego w izbie rzemieślniczej. W formie pozaszkolnej można zawierać umowy w dowolnym czasie w ciągu roku, dlatego też 36-miesięczna nauka kończy się w różnych miesiącach w roku. Egzaminy dla tej grupy młodocianych przeprowadzane są po zakończonym – wyznaczonym w umowie – okresie nauki. Nie w każdym zawodzie istnieje możliwość zorganizowania egzaminu czeladniczego w ciągu 3 miesięcy od zakończenia nauki, tym bardziej utrudnione może to być w przypadku młodocianych kształcących się u pracodawców niebędących rzemieślnikami, którzy przystępują do egzaminu zawodowego, który odbywa się

tylko w ściśle określonych okresach. Wątpliwości budzi możliwość potraktowania w ustępie 12 na równi daty zakończenia nauki z datą zdania lub nie, egzaminu czeladniczego lub zawodowego i biegu 3-miesięcznego okresu na złożenie wniosku. Ponadto ust. 12 pkt 5 wymaga uzupełnienia poprzez dodanie po słowach: „zaświadczenie o przystąpieniu do egzaminu zawodowego wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną” następującego zapisu: „lub zaświadczenie o przystąpieniu do egzaminu czeladniczego wydane przez izbę rzemieślniczą w przypadku młodocianego pracownika realizującego naukę zawodu u pracodawcy będącego rzemieślnikiem”.

5. Proponowane zmiany w ustawie nie przewidują zmian w zakresie wypłaty dofinansowania kosztów kształcenia za okres przyuczenia do wykonywania określonej pracy młodocianych pracowników polegającej na przyjęciu wypłaty dofinansowania kosztów kształcenia nawet jeżeli uczeń nie zda tego egzaminu, podobnie jak ma to miejsce w przypadku nauki zawodu. Tę formę przygotowania zawodowego wybiera stosunkowo niewielka liczba młodocianych pracowników. Trzeba jednak mieć na względzie, iż pracodawcy, którzy podejmują się tego zadania, są szczególnie narażeni na ryzyko niezyskania wypłaty dofinansowania kosztów kształcenia z uwagi na fakt, iż młodzież, która realizuje przyuczenie, często porzuca je w trakcie lub nie przystępuje do egzaminu (żaden z obowiązujących przepisów nie obliguje osoby realizującej przyuczenie do przystąpienia do egzaminu sprawdzającego). W związku z powyższym proponujemy, aby dofinansowanie kosztów kształcenia zostało wypłacone po zakończeniu realizacji przyuczenia do wykonywania określonej pracy bez względu na wynik egzaminu i fakt czy uczeń w ogóle przystąpił do egzaminu. W związku z powyższym proponujemy w ust. 9 pkt 1) podpunkt b) usunąć zapis „i zdał egzamin”. Rozwiązanie to pozwoli pracodawcy zaangażowanemu w przyuczenie uzyskać dofinansowanie, co będzie pozytywnie wpływać na chęć przyjmowania takich uczniów na przygotowanie zawodowe.

Jednocześnie informujemy, iż Związek Rzemiosła Polskiego podtrzymuje stanowisko, iż pracodawcy zatrudniający młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu powinni otrzymywać wypłatę dofinansowania kosztów kształcenia w pełnej kwocie od razu po przystąpieniu do egzaminu, a w przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy po zakończeniu przyuczenia, zamiast w podziale na dwie transze, tak jak jest to określone w projektowanej ustawie. Pracodawcy, podobnie jak nauczyciele w szkołach, angażują się w proces szkolenia, ponoszą koszty związane z zatrudnieniem oraz edukacją i zasługują na takie samo traktowanie, jak kadra dydaktyczna w szkole. Jesteśmy przekonani, iż powinni mieć możliwość uzyskania wynagrodzenia za pracę bez względu na stopień motywacji ucznia do nauki i zdania egzaminu. Biorąc pod uwagę, iż czas nauki wynosi 36 miesięcy, a zwaloryzowana kwota dofinansowania opiewa obecnie na kwotę 10 824 zł, młodociany pracownik przebywa w pracy

średnio połowę dni w miesiącu, czyli rocznie około 125 dni - można szacunkowo określić, iż dofinansowanie dla pracodawcy za dzień poświęcony na naukę wynosi około 86 zł, czyli za godzinę pracy około 3,60 zł. W kosztach dofinansowania uwzględnia się, m.in. odzież ochronną, badania lekarskie, koszty narzędzi i materiałów udostępnionych w celu realizacji nauki. Patrząc na całość kosztów oraz fakt, że nie ma gwarancji na uzyskanie pełnej kwoty dofinansowania, wielu pracodawców już teraz rezygnuje z angażowania się w realizację przygotowania zawodowego, szczególnie że wymagania formalne, które trzeba spełnić, aby szkolić młodocianych pracowników są coraz wyższe. Należą do nich, m.in. obowiązek pracodawcy w zakresie weryfikacji pracowników i innych osób, które będą zaangażowane w działalność z osobami małoletnimi w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym, obowiązek uzyskania od osoby zatrudnianej lub dopuszczanej do działalności z małoletnim informacji o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, obowiązek wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich i realizacji odpowiedniej polityki z nimi związanej, obowiązek przestrzegania szczególnej ochrony młodocianych wynikających z przepisów określonych w Kodeksie pracy oraz w wykazie prac wzbronionych młodocianym pracownikom. Rosnąca ilość wymagań względem pracodawców szkolących, kosztów związanych z zatrudnieniem oraz ryzyko niezyskania pełnej kwoty dofinansowania skutkują już teraz zmniejszaniem grona firm szkolących. Podejrzewamy, iż jeśli sytuacja nie zmieni się, w przyszłości proces ten będzie pogłębiał się, co wpłynie na osłabienie dualnego systemu kształcenia.

Z Wyrazami szacunku
PREZES
Związku Rzemiosła Polskiego
Jan Klimek
Jan Klimek